

מסע של התבוננות פנימית בעקבות סיפור עממי מאת יהודי סוריה

כתבה: לימור אנג'ל-אקסלרוד

לפנינו סיפור עממי העוסק ביחסנו למעשים שלנו ובקשר בין יחסנו זה לבין יכולתנו לשנות ולתקן. סיפור זה אמנם עוסק באופן ישיר בחטאים ובתהליך התשובה וחשיבותו (וידוי, חרטה, עזיבת החטא ובקשת סליחה) אך ניתן להרחיב את הרעיון העומד מאחורי סיפור זה להתנהלות שלנו באופן כללי בעולם ובחברה. איזה משקל אנו נותנים לפעולות שלנו בעולם? האם יש קשר בין רמת החשיבות שאנו נותנים למעשים שלנו לבין השפעה שלהם על הסובב אותנו?

פעילות במהלך הקריאה¹:

נקרא סיפור זה באופן פעיל: במהלך הקריאה יתבקשו התלמידים לבצע משימות שונות הקשורות לנושא. נזמין מספר תלמידים מתנדבים שישתתפו במהלך קריאת הסיפור בתור הדמויות המופיעות בו. נחלק את התלמידים המתנדבים לשתי קבוצות בעלות מספר שווה. קבוצה א' תייצג את רינה (החוטאת) וקבוצה ב' תייצג את נעמה (המלווה). התלמידים יאזינו לסיפור ויקומו לבצע את המשימות שנותן הזקן לשתי הנשים - איסוף האבנים ולאחר מכן, החזרתן למקום.

הסיפור:

היה היה צדיק אחד, ישיש נערץ ומכובד היה על כל הבריות. באו אליו אנשים ונשים להתוודות לפניו על חטאיהם, לבקש ברכתו וללמוד מדרכיו. פעם באו לפניו שתי נשים - רינה ונעמה. התוודתה רינה על חטא כבד שחטאה, ואמרה לצדיק: "כבר הלכתי ובקשתי סליחת האדם שגרמתי לו רעה, ובכל זאת, אין מצפוני נותן לי מנוח. אמנם סלח לי האדם, אך מי יודע אם סלח לי אלוהים. חמור מאד מאד החטא שעשיתי, ובקשתי היא כי גם האלוהים יסלח לי." החריש הצדיק. אחר כך פנה אל האישה השניה ושאל אותה: "ומה לך?" ענתה: "אני רק לווייתי את חברתי, זו שהתוודתה לפניך זה עתה." שאל הצדיק: "ומה רצונך?" ענתה האישה: "לקבל את ברכתך." "יפה מאד," אמר הצדיק, "ברכתי נתונה לך. כנראה שלהתוודות אין לך צורך." אמרה לו האישה: "אין דבר מכביד על מצפוני, ברוך השם, אם חטאתי, הרי אלה רק חטאים פעוטים, עברות קלות, ולא כדאי אפילו לגזול זמנך בסיפורן: אלו הן עבירות של מה בכך."

¹ התלמידים יבצעו את הפעולות המתוארות בסיפור ובכך יחוו הלכה למעשה את "הניסוי" שעורך החכם ואת הלקח הנלמד ממנו.

נבקש מהתלמידים להציע רעיונות – מה יכול היה להיות החטא החמור שעשתה רינה ומה יכולים היו להיות החטאים הקטנים של נעמה. נכתוב את ההצעות על הלוח ונמשיך בקריאה. בהמשך נשוב ונבחן הצעות אלו בשנית.

אמר הצדיק הישיש לאישה הראשונה: "ראיתי כי נכנע לבבך לפני האלוהים ולכן זאת עשי, ביתי: צאי אל מעבר לגדר ביתי. בקשי והביאי לי אבן גדולה ככל שתוכלי שאת, כי גדול החטא שחטאת." ואל השניה פנה ואמר: "צאי גם את, וצברי אבנים קטנות, כי עבירותיך קטנות היו." יצאו השתיים ועשו כמצוותו.

נזמין מספר תלמידים מתנדבים לצאת לאסוף אבנים- מחצית יאספו אבן אחת גדולה ומחצית יאספו לפחות 10 אבנים קטנות.

חזרה האחת והביאה אבן גדולה, והשניה הביאה שק מלא צרורות אבן קטנים. העביר הישיש את עיניו על פני האבן והצרורות ואמר: "היטבתן לעשות. ועתה הואילו בטובכן ושימו את האבן והצרורות שצברתן במקום שמימנו לוקחו וחזרנה אלי – אז אגיד לכן את דברי."

התלמידים שהתנדבו יתבקשו לחזור לחצר להחזיר אף הם את האבנים שאספו למקומן.

* מומלץ להגביל בזמן את המשימה ולבקש לחזור גם אם לא הצליחו...

** כשהתלמידים יחזרו מהמשימה נעמוד על תוצאות הניסוי ומשמעותן.

הלכו השתיים לעשות כדבריו. הראשונה מצאה בקלות את המקום שממנו לקחה את האבן הגדולה והניחה אותה שם. והשניה טרחה ועמלה ולא יכלה בשום אופן להחזיר את האבנים הרבות למקומן. חזרה אל הישיש עם משא האבנים הקטנות. אמר הזקן: "עתה אגיד לכן את דברי." "את הראשונה, הנחת את האבן הגדולה במקומה, כי זכרת מהיכן ומנין לוקחה, כך גם עניין העוון שלך. זכרת את עוונך הגדול ועינית את נפשך, נשאת בתוכחות אנשים, שנזפו בך, ובתוכחות מצפונך שלא נתן לך מנוח, התביישת בחטא ורצית לשוב בתשובה ולא התביישת להתוודות עליו, והאלוהים סלח לך."

"ואת, בעלת האבנים הקטנות, חטאת לכאורה חטאים קלים, פעוטים ושונים, והם לא הכבידו על לבך ולא הכאיבו לך, לא זכרת אותם ולא התחרטת עליהם, גם לא תקנת את מעשייך ואיך יסלח לך אלוהים?"

(סיפור מאת יהודי סוריה, מתוך חג לעם, ד"ר אליעזר מרכוס)

פעילות לאחר קריאה

אפשרות א-

נזמין את התלמידים להתבונן מחדש ברשימת החטאים שהציעו לכל אחת מהנשים ובבחן האם ניתן לדעתם להעביר חטאים מצד אחד למשנהו וכיצד היה מוצג החטא דרך העיניים של כל אחת מהנשים.

* ניתן ומומלץ לעשות תרגיל זה כך שהילדים מגלמים את הדמויות ומדברים על החטא שנבחר בהתאם לגישתן.

אפשרות ב-

נזמין את התלמידים לעשות פעולה דומה לזו שהזקן עשה עם שתי הנשים, אך מכיוון חיובי- התלמידים יבחרו אבן אחת או יותר (באפשרותם להתייחס לגודל האבן בדומה לבקשת הזקן או להתעלם מכך) ויכתבו עליה תכונה חיובית או מעשה טוב, שהם מוצאים בהתנהגות שלהם במבט לאחור.

* לטובת הפעילות מומלץ להביא מבעוד מועד חלוקי נחל יפים וטושים לצביעה.

** פעילות זו מציעה גישה שונה לתיקון המידות והתשובה- גישה המעצימה את הטוב שבאדם וסומכת על כך שבדרך זו האדם ימשיך ויעשה טוב. אפשר ורצוי להתייחס לאחר הפעילות לנושא זה ולברר עם התלמידים איזו מהגישות טובה יותר בעיניהם.